

DNR 2025-001968

Havs och Vattenmyndigheten

Handläggare: Jonathan Lindgren

Yttrande över Tillsynsvägledning om tillämpning av 6 § lagen om allmänna vattentjänster (LAV)

Med anledning av Havs- och Vattenmyndighetens tillsynsvägledning om tillämpning av 6 § lagen om allmänna vattentjänster (LAV) har Villaägarnas Riksförbund valt att avge följande yttrande.

- Förbundet anser att tillsynsvägledningen har en adekvat funktion för att vägleda tillsynsmyndigheterna till bedömningen av 6 § LAV.
- Därtill efterlyser förbundet behovet av att beakta beredskapsvärdet av en decentraliserad hantering av VA-tjänster vid handläggning av 6 § LAV.
- Förbundet vill också understryka behovet av att beakta rimlighet och resurseffektivitet för handläggning av 6 § LAV.

Bakgrund

Vägledningen är avsedd att ge stöd till handläggare på länsstyrelserna i deras tillsyn av hur kommunerna fullgör skyldigheten enligt 6 § LAV att tillgodose behovet av vattentjänster. Med detta uppnås också en ökad samsyn mellan länsstyrelserna till förmån för en mer rättssäker och transparent hantering.

För Villaägarnas riksförbund är tillämpningen av 6 § LAV en återkommande källa till ärenden där fastighetsägare kommer i kläm utifrån summarisk handläggning och beslut. Svagt motiverade beslut leder till ruinerande konsekvenser för fastighetsägare och för VA-kollektivet

Villaägarnas Riksförbund
Postadress: Box 7118, 192 07 Sollentuna
Besöksadress: Rotebergsvägen 3
Telefon: 010-750 01 00
Org.nr: 802003-7118
Plusgiro: 46 94 00-6
Bankgiro: 227-7200
info@villaagarna.se
villaagarna.se

i stort. Den flexibilitet som tillkom med andra stycket av §6 har enligt vår erfarenhet sett en mycket begränsad tillämpning. Inte sällan hänvisar kommunala företrädare till länsstyrelsen i antaganden om deras ställningstaganden och anser sig "nödda och tvungna" till att inrätta ett verksamhetsområde. Betoningen att länsstyrelsen äger en bevisbörda för att visa på behoven av en allmän anläggning är därför välkommen. Viktigt att understryka är också möjligheterna till alternativ till allmän anläggning. Även när enskilda anläggningar kan anses undermåliga som alternativ till en allmän anläggning, kan fastighetsägare anmodas eller frivilligt inrätta fungerande enskilda anläggningar. Så länge det går att tillgodose behovet av skydd för människors hälsa och miljön behöver inte vattenförsörjning och avlopp ordnas i ett större sammanhang.

Tillsynsvägledningen förklarar detta genomgående väl. Villaägarna riksförbund vill emellertid lyfta två aspekter som bör spela roll för tillsynsmyndigheterna och länsstyrelsens bedömning, enskilda anläggningars betydelse för civilförsvarsresiliens samt värnandet av resurseffektivitet.

VA-resursutredningen (SOU 2024:82) avgränsades till att beakta de allmänna vattentjänsterna för att bedöma om de kan säkerställa en robust och kontinuerlig leverans av vattentjänster. Även om de allmänna vattentjänsterna bedömdes fungera väl identifierades att kommunernas förutsättningar varierade med ett underfinansierat investeringsbehov. Utredningen identifierade också med ledning av erfarenheter i krigets Ukraina hur samhällets beroende av en stor anläggning skapar en svaghet som många små enskilda anläggningar inte innebär. En slutsats att dra av det är att många små enskilda anläggningar med sin decentralisering gör samhället starkare inför en prövning. Denna aspekt saknas emellertid som prövningsgrund i länsstyrelsens och tillsynsmyndigheternas prövningar av behovet för en allmän anläggning för hushåll.

Frånvaron av rimlighetsbedömningar för LAV i relation till uppskattade kostnader i förhållande till hälso- och miljönytta är en återkommande källa till de konflikter och samhällsslitningar som Villaägarnas riksförbund erfar i relation till handläggningen av § 6 LAV. Att beakta resurseffektivitet och proportionalitet är incitament som är väl förankrade i Miljöbalken och kommunallagen. Resurseffektivitet avgränsar sig inte till enbart monetär hushållning utan handlar också om miljöaspekter relaterade till utsläpp av koldioxid såväl som ingrepp i naturen vilka med till exempel grävning av ledningsgator blir omfattande.

Med vänliga hälsningar,
Villaägarnas Riksförbund

Erica Halling

Förbundsdirektör